

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobce: **J. K.**, zastoupeného JUDr. Alešem Vídenským, advokátem, se sídlem Sokolská 22, Ostrava - Moravská Ostrava, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 9. 2008, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 9. 2009, č. j. 18 Cad 186/2008 - 37,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 9. 2009, č. j. 18 Cad 186/2008 - 37, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalovaná Česká správa sociálního zabezpečení vydala dne 2. 9. 2008 rozhodnutí č. X, kterým ode dne 22. 10. 2008 odňala žalobci částečný invalidní důchod, poněvadž žalobce podle posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení v Novém Jičíně ze dne 26. 8. 2008 již nebyl částečně invalidní (jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti poklesla o 25%).

Proti tomuto rozhodnutí podal J. K. žalobu, v níž namítal, že se cítí plně invalidním; diagnózy uvedené v anamnéze měly být neúplné a zlehčené, posudek se nezmiňoval o jeho velké únavě. Pracoval v těžkých podmínkách jako strojník energetických zařízení, jestliže kouřil, nečinil nic protizákonného. Jeho choroba plicní je dokládána zprávou odd. pro TBC a respirační nemoci; astma bronchiale a CHPN I-I podstatně omezují jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti, nemůže pracovat v prašném prostředí, nesoustředí se a má potíže plnit základní činnosti spojené s běžným osobním životem.

Krajský soud v Ostravě si k posouzení schopnosti soustavné výdělečné činnosti žalobce vyžádal posudek posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, jak mu to umožňuje § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Otázka, zda je konkrétní osoba invalidní či částečně invalidní, je sice otázkou právní, ale pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti je otázkou odborně medicínskou. Posudková komise MPSV

k požadavku soudu vypracovala dne 10. 2. 2009 posudek; jednání komise se žalobce účastnil, byl seznámen s podklady, které měla komise k dispozici. Při jednání označil za určující potíže potíže dechové. Komise proto nechala pořídit nové ventilační vyšetření s provokačním zátěžovým testem. Za určující postižení poté komise určila diabetes mellitus s komplikacemi - počínající diabetickou polyneuropathii dle EMG vyšetření v 4/2008. Při léčbě je kompenzace úplavice cukrové dlouhodobě uspokojivá. Na dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu se podílí i asthma bronchiale persistens bez obstrukční poruchy plicní ventilace. Komise hodnotila pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti podle kapitoly IV položky 1 písmeno b) přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, na úrovni 25%. Ani hodnocení asthma bronchiale jako určující příčiny dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu by podle komise nepřineslo jiný výsledek, neboť by bylo hodnoceno podle kapitoly VIII oddíl B položka 3 písmeno b) v rozmezí 25 - 35% dolní hodnotou 25%. Komise konstatovala, že od doby přiznání částečného invalidního důchodu pro úplavici cukrovou a její komplikace nedošlo ke zhoršení polyneuropathie dolních končetin, stále je uváděna počínající neuropathie, nevyskytly se ani jiné změny či komplikace. Závažnější funkční porucha plic nebyla prokázána. Z toho plynulo, že komise považovala zdravotní stav žalobce za dlouhodobě stabilizovaný a jako takový již nezakládá pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti na úrovni odůvodňující výrok o částečné invaliditě (tedy alespoň 33%).

Posudek komise Ministerstva práce a sociálních věcí představuje v řízení o přezkumu rozhodnutí žalované o odnětí částečného invalidního důchodu důkaz, který soud hodnotí podle obecných pravidel (§ 77 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, - dále jen „s. ř. s.“, - stanoví, že soud jím provedené důkazy hodnotí jednotlivě i v jejich souhrnu a ve svém rozhodnutí vyjde ze skutkového stavu takto zjištěného). V průběhu ústního jednání měl žalobce možnost se k tomuto důkazu vyjádřit. Nenamítal přitom žádnou neúplnost podkladů, z nichž posudková komise vycházela, souhlasil i s diagnostickým souhrnem, který komise ve svém posudku uvedla. Za nesprávné považoval hodnocení komise, která použila dolní hranici zákonného rozpětí, tedy 25 %, což se žalobci zdálo nespravedlivé s ohledem na zdravotní stav i dřívější zaměstnání. Údajně také komise nepřihlédla k ostatním nemocem, kterými žalobce trpí. Zdůraznil také svou nepříznivou sociální situaci. Právní zástupce žalobce pak v závěru ústního jednání navrhl doplnění dokazování znaleckým posudkem z oboru zdravotnictví odvětví neurologie, který by odborně ohodnotil stav neuropathie u žalobce se zřetelem k omezením pracovních schopností žalobce. Soud podle protokolu o jednání na č. l. 36 soudního spisu prohlásil usnesení, podle něhož další dokazování prováděno nebude.

Krajský soud v Ostravě pak žalobu zamítl, s tím že posudek posudkové komise MPSV hodnotil jako úplný a přesvědčivý. Zdravotní dokumentace, kterou měla komise k dispozici, byla kompletní, složení komise také odpovídalo dominantnímu postižení žalobcovu (lékař internista).

Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě kasační stížnost, v níž uplatňuje dvojí okruh námitek mířící do zjišťování skutečného stavu věci. Jednak namítá, že zdravotní stav pro účely dávek důchodového pojištění posuzuje v podstatě totožný orgán s tím, jenž rozhoduje o dávce. Takový systém má za nespravedlivý. Druhá námitka pak vytyká napadenému rozsudku nepřezkoumatelnost, neboť krajský soud se nevypořádal v odůvodnění svého rozhodnutí s důkazním návrhem, který vznesl při ústním jednání zástupce žalobce. Absence znaleckého posudku má podle názoru stěžovatele za následek, že skutkový stav nebyl řádně zjištěn. Navrhl proto zrušení rozsudku a vrácení věci k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud po zjištění, že kasační stížnost je podaná oprávněnou osobou, přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu a z důvodů uplatněných stěžovatelem (§ 109 s. ř. s.)

a zjistil, že kasační stížnost je částečně důvodná. Pokud stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že užití posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí porušuje principy nestranného procesu a rovnosti stran, jak lze z jeho formulace dovodit, pak musí Nejvyšší správní soud konstatovat, že takovouto námitku neuplatnil v žádné fázi řízení před krajským soudem, ač tak nesporně učinit mohl; takto uplatněná námitka je pak námitkou nepřijatelnou (§ 104 odst. 4 in fine s. ř. s.). Nadto ovšem může Nejvyšší správní soud konstatovat, že otázka systému podávání posudků pro účely soudního řízení správního v oboru důchodového pojištění nebyla nikdy Ústavním soudem zpochybněna (srov. kupř. nálezy sp. zn. II. ÚS 92/95).

Námitku, kterou stěžovatel účinně a přípustně uplatnil, lze podřadit pod § 103 odst. 1 písm.d) s. ř. s. (nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku). V ní stěžovatel namítl, že se krajský soud nijak nevypořádal s jeho důkazním návrhem na doplnění dokazování.

Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud, jak shora uvedeno, zjistil, že právní zástupce při ústním jednání vznesl návrh na doplnění dokazování o znalecký posudek z oboru neurologie. Soud při jednání tento návrh zamítl usnesením ihned vyhlášeným. Protokol o jednání nehovoří nijak o odůvodnění tohoto výroku. V napadeném rozsudku pak není o tomto návrhu a postoji soudu k němu žádné zmínky.

Nejvyšší správní soud je nucen v této souvislosti připomenout, že nesprávná realizace důkazního řízení může mít za následek až dotčení či porušení základních práv a svobod garantovaných předpisy ústavního pořádku, konkrétně pak práva na spravedlivý proces. Pokud byl účastníkem řízení vznesen návrh na provedení důkazu znaleckým posudkem, přičemž takový návrh byl soudem bez věcně adekvátního zdůvodnění zamítnut, tj. ve vlastních rozhodovacích důvodech o něm ve vztahu k jeho zamítnutí není žádná zmínka, pak takový postup soudu, který nepředestře ani při ústním jednání, ale zejména pak ve svém rozhodnutí žádné myšlenkové konstrukce hodnotící navržený důkaz, pokud jde o potřebu jeho provedení či neprovedení, zatížil své rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti; v samé podstatě pak jde o nutnost zajistit účastníkovi řízení garanci zákazu libovůle jako principu právního státu. Tím není řečeno, že je soud povinen provést všechny navržené důkazy, avšak o vznesených návrzích musí rozhodnout a pokud jim nevyhoví, musí ve svém rozhodnutí vyložit, z jakých důvodů (zpravidla ve vztahu k hmotněprávním předpisům, které aplikoval a k právním závěrům, k nimž na skutkovém základu věci dospěl) navržené důkazy neprovedl. Jestliže tak krajský soud nepostupoval, dopustil se nejen porušení obecných procesních předpisů; podle setrvalé judikatury Ústavního soudu tím též založí jeho protiústavnost (srov. kupř. nálezy sp. zn. I ÚS 113/02, sp. zn. III. ÚS 61/94 a další).

Úvahu krajského soudu o potřebě provedení navrženého důkazu pak nemůže Nejvyšší správní soud nahradit úvahou vlastní, neboť tomu brání princip kasačního soudnictví.

Krajský soud proto posoudí opětovně důvody, které ho vedly k zamítnutí důkazního návrhu a v rozhodnutí uvede svou úvahu o potřebě provedení důkazu, jak byl stěžovatelem navržen.

Poněvadž Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost částečně důvodnou, napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení; krajský soud je právním názorem Nejvyššího správního soudu vázán (§110 odst. 1, 3 s. ř. s.).

Krajský soud v novém rozhodnutí rozhodne i o nákladech řízení o kasační stížnosti, včetně odměny ustanovenému advokátu.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. března 2010

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu